

Inka kalba

HYON GAK SUNIM JDPS

Čia vienas ar ne vienas?

(Iškelia dzeno lazdą virš galvos, tada stukteli jos galu į stalą.)

Nėra nei vieno, nei dviejų. Stuktelėjimas į stalą tėra stuktelėjimas į stalą. Todėl vien pravėrę burną ką nors paaiškinti ar apibūdinti jau darome milžinišką klaidą.

Jeigu šis mirksnis yra “nei vienas, nei du”, jeigu neįmanoma jo apibūdinti jokia kalba nei žodžiais, kaip tada jį parodyti kitiems? Kaip tada, pasinaudodami šiuo mirksniu, gelbstime visus žmones, jeigu nesugebame jo niekaip įvardinti?

KAAC!

Šiandien yra 2001 metų rugpjūčio penkta, nemažai dzeno mokinių susirinko į *inkos* ceremoniją.

Tiesą sakant, tuo mano dharmos kalba ir baigiasi. Bet gali būti, kad kam nors tokia kalba nesuprantama, tad pasakysiu dar kelis žodžius.

Šiandien norėčiau pristatyti jums naują savo mokytoją. Nuo šiol turiu naują mokytoją. Dar niekam bendruomenėje nebuvau to sakęs, bet kai kurie jau tikriausiai suprato. (Rodo į savo kairįjį petį.) Štai mano naujas iškilusis mokytojas. Prieš kelias savaites, vasaros kjolčės viduryje, keletas mūsų labai labai atkakliai sėdėjome Hjon Džyng Sa (Hyon Jeong Sah) šventyklos Dharmos salėje ir tikrai tikrai ryžtingai įsigilinę žvelgėme į savo didįjį klausimą. Vieną vėlų vakarą, liūčių sezono viduryje, turėjau su pavedimu paskubomis išeiti iš Dharmos salės. Strimgalviais išdūmiau į aklinais tamsią šlapią naktį be jokios mėnesienos ir, kišdamas kojas į tuos mūsų dėvimus slidžius guminius kaliošus, galima sakyti šokdamas į juos ir apgraubomis ieškodamas laiptelių, išsitiesiau ant drėgnų laiptų. Ne dėl to, kad jie buvo aukšti, – tiesiog tamsoje nepastebėjau užtvaros, nedidelių vartelių, kuriais Dharmos salė buvo atitverta, kad į ją neitų šventyklos lankytojai. Taigi aš užgriuvau ant tų vartelių, o mano kairė ranka įsipainiojo į juos ir nebepavyko saugiai nusileisti. Visa jėga kritau ant kairiojo peties. Po keleto valandų paaiškėjo, kad petys ne tik visiškai išnarintas, bet kažkuris svarbus kaulas, kuriame yra sąnario įduba, ne tik trūkęs, bet dar ir sutrupėjęs į kelis gabalus. Vėliau buvo atlikta rimta operacija, trukusi kelias valandas, buvo įkalta vinis ir įdėti keli sutvirtinimai; ligoninėje pragulėjau visą savaitę. Sužeidimas buvo tikrai rimtas. Ligi tol man nieko panašaus nėra nutikę. Niekada nebuvau susilaužęs jokio kaulo.

Riktelėjau, tad vienuoliai išėjo į lauką, iš virtuvės atbėgo bosalnimai, iš savo kambarėlio, kur žiūrėjo TV, atskubėjo darbininkai, o aš kelias minutes gulėjau ant žemės, daužydamas ją ir grieždamas dantimis. Man padėjo atsistoti, nupurtė mano rūbus ir įnešė į patalpą. Visiškai nelauktai, po tikrai neįtikėtinų sėdėjimo pratybų, trukusių ištisas savaites, gilinant savo pastangas, po tam tikro “tyro” ir “aiškaus” susiderinimo su pasauliu, apsaugotu meditavimo salės taisyklių ir nurodymų, tas pasaulis, savo ruožtu, ėmė mokyti mane kai ko labai įdomaus. Iš tiesų tos pamokos dar nesibaigė. Manau, pasaulis man bylojo apie laikinumą, apie įvairias mano santykio su pasauliu puses. Tad akivaizdžiai atsivėrė tas pasaulio aspektas.

Ėmė reikštis dar kai kas įdomaus. Tikriausiai nesugebėsiu šitos dalies papasakoti tiksliai, bet gal mane pataisys Kvan Heng Sunimas (Kwan Haeng Sunim) ar Vuon Do Sunimas (Won Do Sunim), kurie buvo liudininkai. Kalbant apie tą nepakeliamai skausmingą patirtį, labai įdomu, jog po ištikusio šoko (maždaug penkias pirmąsias minutes buvau apimtas netikėtumo, skausmo ir nepaprastai gilos jo sukeltos kančios), tiesiog nepaprastai nurimau. kažkas spragtelėjo manyje ir viskas tapo savotiškos palaimos išgyvenimu. Kol bosalnimai, darbininkai ir šventyklos svečiai zujo aplinkui, gražė rankas, kai kurie net pravirkdavo ir nususukdavo, pamatę, kad ranka kyšo virš peties, aš visiškai nelauktai buvau tiesiog nepaprastai ramus. Jokio jaudulio. Be abejo, fizinis skausmas buvo labai stiprus – tarsi būtų atplėšta pusė kūno. Neįtikėtina, tačiau mano ranka iš tiesų kyšojo va šitaip. Ji tiesiogine to žodžio prasme buvo atskirta nuo kūno. Tačiau iš tiesų įdomu buvo tai, kad po šio pirmojo sambrūzdžio, kai viskas aprimo ir grįžau prie savo pratybų, prie to, į ką buvau įsigilinęs sėdėdamas ant pagalvėlės iki šio nutikimo, išgyvenau nepaprastai ir ypatingai gilią tykumą ir puikumą. Prisimenu, kaip žvelgiau į visus tuos nuostabius žmones, zujančius aplinkui, kenčiančius ir nerimaujančius dėl mano būklės, ir tariau: “Kodėl visi tokie sunerimę?” Atrodė, kad jiems skauda labiau nei man. Stebėjau viską nepaprastai smalsiai susidomėjęs.

Šis veriantis, akinantis skausmas buvo tik-skausmas: ne “skausmas” kaip kažkas nepriimtina, neprašyta, svetima, kita, o tiesiog tik skausmas. Viskas buvo labai paprasta, labai aišku. Visiškai nebuvo jokio “vidaus” ar “išorės”. Išgyvenau puikią, nenusakomą patirtį. Man skaudėjo, bet tik tiek; skausmo fone nieko nevyko, niekas manyje net nekrutėjo. kažkas išliko jo nepalytėta, kažkas pagaliau liko nepalytėta ir nesujaudinta. Nors kartkartėmis vėl suimdavo skausmas, staiga vėl galėjau pokštauti ir apie ką nors kalbėti, net pamėgdžioti kai kuriuos čia dirbančius žmones. Tačiau užtekėdavo tik užsimerkti, pakartoti mantrą ir nugrimzdavau į tikrą mėgavimąsi tuo palengvėjimu, jei žinote apie ką kalbu, tuo nesujaudinamu išgyvenimu. Jis buvo mielas ir išlaisvinantis. Kvan Heng Sunimas kelis kartus klausė manęs: “Ko juokiesi?” arba “Kaip dar gali juoktis?” Buvo pakviestas vietinis valstietis, atstatantis išnarintus karvių klubus, kai šios įklimpsta ir išsinarina sąnarius.

Šis ūkininkas padeda ir valstiečiams, ištiktiems tos pačios bėdos. Ant šio kalno jis padėdavo visiems, kam nutikdavo kažkas panašaus, tad pakvietė jį į pagalbą. Kai jis įžengė į patalpą, vos pažvelgęs tarė, jog sužeidimas per daug rimtas ir jis neturi teisės net prisiliesti. O aš visą laiką juokiausi ir pokštavau

su visais. Kai jis pasisuko eiti lauk, tarė bosalnimui, kuris tiesiog sūpavo mane: “Kaip jis gali juoktis?” ar kažką panašaus. Bet tikriausiai patys viską matėte.

Ši patirtis atskleidė kitą mano vienintelio tikrojo mokytojo veidą. Mūsų tikrojo mokytojo. Štai į ką nuolat rodo ir rodo didysis mūsų dzeno meistras Seung Sanas – į šį išgyvenimą. Visos šitos lazdos, knygos, sertifikatai, apeiginiai drabužiai, konganų pokalbiai, mokymo kalbos, pratybų tvarka ir visa kita yra priemonės, kurias jis naudoja, siekdamas atverti mūsų užsispyrusius protus šiai patirčiai, kurią visi galime išgyventi, tai mūsų pamatinei nesuvirpančiai ir nesuvirpinamai tikrajai prigimčiai. Galite ją patirti ant pagalvėlės, kai sąlygos yra dirbtinės ir suvaldytos taip, kad galėtų pasireikšti tokia įžvalga. Bet ar kada nors matote švytintį savo vienintelio tikrojo mokytojo veidą kasdienėje sumaištyje? Ar galite jį pamatyti? Dzeno meistras Seung Sanas penkiasdešimt penkerius metus stengiasi atverti daugybės mokinių protus patirčiai, esančiai arčiau nei nosies galiukas. Yra mokymo tvarka, knygos, konganai, drožimas su lazda, sutikimas ir prieštaravimas, o mes vis tiek niekaip jo neįžiūrime. Manome, kad mokymas eina iš mūsų dzeno meistro. Bet iš tiesų mus moko ne jis, o nei akimirksniu nesujaudinamas protas – štai kas yra tikrasis mūsų mokytojas, štai kam mes nusilenkinėjame, štai į ką nepailsdamas rodo mūsų mokytojas. Vieną dieną jis imasi vienu priemonių, rodydamas mums kelią, kitą savaitę griebiasi visiškai priešingų priemonių, kad tą parodytų iš kitos pusės. Jis nepailsdamas stengiasi išmušti mus iš prisirišimo vėžių, į kurias įkrentame sekdami nesuskaičiuojamais jo mokymo būdais, rodančiais mums tiesiai į tą dalyką, tiesiai į tą pamatinį dalyką.

Pateiksiu vieną pavyzdį, kuris šiek tiek parodys, kaip aš vertinu dzeno meistro Seung Sano mokymo būdą. Prieš keletą metų verčiau iš korėjiečių į anglų kalbą knygą apie dzeno meistro Ko Bongo gyvenimą ir mokymą. Man padėjo keletas bičiulių korėjiečių ir mes kasdieną, išskyrus sekmadienius, nuo ryto ligi vakaro kartu versdavome tą knygą, gal ištisą mėnesį ar ilgiau. Tuo pat metu buvau giliai įsitraukęs į “Dzeno kompasą” sudarinėjimą Hwa Gje Sa (Hwa Gye Sah) šventykloje, tad kartais turėdavau galimybę užėti į dzeno meistro Seung Sano kambarį pasiaiškinti su šiuo darbu susijusių klausimų.

Taigi vieną rytą, išsiaiškinęs ką reikėjo apie “Kompasą”, ištraukiau Ko Bongo vertimo rankraštį ir jam parodžiau. Tai buvo labai plonas rankraštėlis. Viskas buvo surašyta į sąsiuvinį, mokytojas pažiūrėjo į jį ir, kaip ir buvo tikėtasi, nes jis mėgsta labai labai didelius dalykus, iš tikrųjų tiesiog milžiniško dydžio dalykus, tarė: “Per mažas, šitas per mažas, neįmanoma publikuoti. Būtina daugiau.”

– Na, mokytojau, tai viskas, – tariau aš. – Čia viskas, kiek buvo. Daugiau nebėra ką išversti.

Tada, rodydamas per petį į patalpas, esančias už jo kambario, pratarė: “Mes už manęs turime tą seną bhikšunę sunim. Ji suprato mano mokytojo pasakojimus, ilgai kartu su juo, taigi daug pasakojimų, daugiau nei aš, daugiau nei aš atsimenu. Pasikalbėk su ja, ji papasakos daug istorijų, tada – į šitą knygą, bus galima publikuoti.”

Taigi čia ir yra visa esmė. Nutariau paprašyti jos pagalbos, o Mu Šim Sunimas padėjo man versti. Mes ją pasikvietėme į Mu Šim Sunimo kambarį. Juk žinote, kokia ji, tokia didinga, apsirengusi puikiai atrodančiais iškrakmolytais ir išlygintais nusilenkimų drabužiais, su šilkinė elegantiškai parišta kaklaskare, su klostė, per vidurį prisegta smeigtuku su perlu, o veidas tiesiog nuostabus, spindintis išskirtiniu grožiu, elegancija ir prakilnumu, žodžiu, labai, labai didinga, nuostabi moteris.

Aš tariu: “Sunim, mes išvertėme jūsų mokytojo Ko Bongo knygą ir norėtume ją paskleisti visame pasaulyje. Bet ji kiek per maža. Kun Sunimas sakė, kad jūs galėtumėte daug papasakoti apie Ko Bong Sunimą. Ar galėtumėte papasakoti ką nors, kad įdėtume į knygą, o paskui knyga pasklistų po visas šalis ir jo mokymas padėtų daugybei žmonių. Tad mums reiktų išgirsti jūsų pasakojimų apie Ko Bong Sunimą, arba papasakokite ką nors iš jo mokymo. Tik jūs žinote šiuos dalykus, Sunim. Prašome mums padėti.”

Ji sėdėjo kaip sėdėjusi, nepratardama nė žodžio, tarsi mūsų nė nebūtų.

Na, pamaniau sau, matyt, mes nesuprantamai aiškiname, be to, ji juk prastai girdi, tad išdėsčiau viską dar kartą ir tikrai stengiausi, kad ji suprastų. Mu Šim Sunimas viską vertė. “Norime šią knygą paskleisti po visą pasaulį. Dzeno meistro Seung Sano mokymas paskleistas po pasaulį, o apie dzeno meistro Ko Bongo mokymą mes iš tiesų nedaug ką težinome. Juo galėtume įkvėpti daugelį žmonių. Jo jau nebėra, ir ta knyga tikrai visiems padėtų...” – kalbėjau taip ir panašiai.

Dar po kelių akimirų ji pagaliau labai tvirtai prabilo: “Viską pamiršau, viską pamiršau ir nieko neatsimenu. Ničnieko nebeprisimenu iš visų tų nutikimų. Ničnieko.” Tada pamaniau sau: gerai. Pabandėme ją iškvosti tik vieną kartą, tad pabandyčiau dar kartelį. Ir pamėginome dar kartą, prašydami ką nors papasakoti. Mu Šim Sunimas truputį ją paspaudė, truputį mygau ir aš. Tačiau ji tik sėdėjo sau elegantiškai tylėdama.

Bet pagaliau sprogo.

Tarsi nedidelis grakštus ugnikalnis ji stačiai pratrūko: “Mano mokytojas niekada nieko nesakė!” Paskui, vadindama mūsų dzeno meistrą Seung Saną jo dharmos vardu, kurį šis gavo tapdamas vienuoliu, ji tęsė: “Hèng Vuon Sunimas (Haeng Won Sunim) visada ką nors kuria! Hèng Vuon Sunimas nuolat kuria šventyklas, pagodas, kuria knygas, kuria mokinius, kuria dzeno centrus, kuria ir kuria, važinėja tai vienur, tai kitur. Visą laiką kažką kuria!! O mano mokytojas Ko Bong Sunimas niekada nieko nekūrė, niekada nieko nedarė. Jis niekada... net... nė žodžio... nepratarė.” Išpyškino visa tai, bet nebegalėjo sustoti. “Jis niekada nieko nėra pasakęs. O Hèng Vuon Sunimas visą laiką daro viena, daro kita, kažką daro, daro, daro ir daro. Mano mokytojas niekada nieko nedarė.” Galiausiai nutilo ir sėdėjo kaip sėdėjusi, o paskui nusišypsojo, prisiminusi savo mokytoją. Galėjome jai į smilkinį įremti pistoletą, – ji nebūtų sujudėjusi.

Iš tiesų įdomus nutikimas. Iš paviršiaus matyti tam tikras atotrūkis tarp mokytojo ir mokinio. Didis mokytojas mokė tam tikru būdu, o jo mokinys, jeigu žiūrėsime paviršutiniškai, neatrodo, kad labai laikytųsi mokytojo stiliaus ar nusistatymų. Tačiau šio nutikimo tiesa glūdi giliau nei matyti. Kai visa tai išgirdau, mano meilė ir pagarba dzeno meistriui Seung Sanui net padidėjo. Nes pamačiau, kad ši sena vienuolė yra tokia pat tikra Ko Bong Sunimo mokinė, kaip ir mūsų dzeno meistras Seung Sanas. Ji turėjo savo prisiminimus, savo supratimą, savo lūkesčius apie mokytoją, koks turi būti mokytojo mokymas ir stilius. Ji išmoko to elegantiško, aristokratiško, tykaus, rimto, gilaus buvimo. O kitas jo mokinys (vienintelis, kuriam buvo įteikta perdava) yra nepaprastai aktyvus ir gyvas.

Mūsų mokytojo drąsa yra neprilygstama, o jo pasiekimai tobuli, nes jis buvo toks nepanašus į savo mokytoją, bet vis dėlto turėjo lygiai tokį pat proto nusiteikimą, kaip ir jis. Toks pat protas, tačiau kitoks veikimas. Kitoks veikimas, tačiau toks pat protas. Mums visiems labai pamokanti tiesa. Ji moko apie drąsą ir apie visumą to, kas pasisavinta iš mokytojo. Toji drąsa, tikrasis pasitikėjimas savimi, bebaimis leidimas perimtam mokymui pasireikšti savaime, pagal mokinio karma, kuri buvo aktyvi, mokanti, išlaisvinanti, ir tik šiuo požiūriu jis skyrėsi nuo savo mokytojo.

Jeigu pažvelgtumėte į visą perdavos liniją, visi mūsų mokytojai šiek tiek pasižymi šia savybe. Ko Bong Sunimas buvo visiškai kitoks nei jo mokytojas. Nes jo mokytojas Man Gong Sunimas buvo tikrai tiesus, organizuotas, išitraukęs į vienuolių bendruomenės reikalus. Kaip tik todėl Su Dok Sa galėjo apginti Korėjos budizmą ir išsaugoti vienuolystės tradiciją, nes Man Gongas turėjo galios apginti bhikšu tradiciją organizaciniu ir instituciniu požiūriu. O Ko Bong Sunimas neturėjo jokių reikalų su vienuoliais. Jam išvis jie nepatiko. Savo ruožtu, Man Gong Sunimas buvo visai nepanašus į savo mokytoją, į jokių kliūčių nežinantį Kjong Ho Sunimą (Kyong Ho Sunim): visiškai kitoks stilius, visiškai kitokie mokymo būdai, viskas visiškai kitaip. Tačiau proto nusiteikimas visą laiką toks pat, iki pat Budos. Nė vienas nekopijavo savo mokytojo. Nė vienas nejautė būtinybės kartoti to, kas buvo daroma anksčiau, nemanė, kad tiksliai ar visiškai, ar bent šiek tiek neatkartodami savo mokytojo jie klaidingai perduos jo dharma. Čia išties labai svarbus dalykas.

Buda sakė: “Nesek paskui mokytoją, o perimk jo mokymą. Neprisirišk prie mokytojo, tačiau virsk pačiu mokymu.” Dzeno meistras Seung Sanas visą laiką mus į tai kreipė, rodė šitą nežinojimo esmę, kuri yra tikroji mūsų prigimtis, ir nesvarbu, kokioje šalyje gyventume, kokia kalba kalbėtume, ją atskleisdami. Taip pat jis yra mums davęs įvairiausių būdų, pamokymų, stilių, idėjų ir pabrąsinimų, – visokiausių pavidalų ir formų. Tačiau esmė – ne šie dalykai, ne pats mokytojas, jie tik rodo mums “tai”. Jie mums rodo esmę, ir jei įsikibsimės šios rodyklės, niekada nerasime, ko ieškome. Gal tol, kol kažkurią gyvenimo akimirką toji esmė mums trinktelės.

Kolėjau per visus tuos Dži Do Piop Sa pasirengimus, turėjau daugybę pokalbių su skirtingais mokytojais ir per labai trumpą laiką susidūriau su skirtingais stiliais. Šitaip labai glaustai patyriau dalykus, kuriuos kartais išgyvename per ilgą laiką: skirtingus mokytojus, skirtingus stilius ir skirtingus būdus. Juk pastebėjome, kad net dzeno meistro Seung Sano konganų

mokymas kinta: moko apie juos vienaip, o po kelių metų jau kitaip. Žinome tą, tai ne paslaptis. Tą visi esame patyrę ir su tuo grumiamės.

Pradžioje, kai pradėjau pasirengimą, grūmiausi su tuo. Nes kai kuriais atžvilgiais mano protas buvo vis dar per daug aktyvus. Tačiau, kalbant apie mano mokytoją, iš tiesų įdomu tai, kad jis naudodavosi bet kokiais priemonėmis tokiam mano proto nusiteikimui pakeisti. Tad yra vilties, kad grįšime ir mes, bet ne prie formų ar dalykų, su kuriais sutinkame ar nesutinkame, kurie mums patinka ar nepatinka, bet prie to pirminio dalyko, kai jis laisvai naudojosi viskuo, kad mums parodytų. Ir jis gal ateityje išeis prie nieko neprisirišęs, lygiai kaip išėjo jo mokytojas. Taigi visi kartu išlaikykime taip nusiteikusių protą. Iš tiesų išsaugokime tą dvejojimo dvasią, tą tikrąją dvasią, leidžiančią iš tiesų pažvelgti vidun, ir kuriai nereikia jokio tikrumo, tų formalių neabejotinų faktų, suteikiančių mums tam tikrą pojūtį, kad iš tiesų viso šito mokomės, tai darome ir patiriame. Tad šitaip šiandieną norėčiau padrašinti jus. Užuoat prisirišę prie pateikimo ir išaiškinimo būdų, verčiau atminkime, jog šis mokymas yra skirtas kai ką mums parodyti.

Jei mokymas nerodys pagrindinio dalyko, tai meskite jį lauk ir daugiau dėl jo nesukite sau galvos. Grįžkime prie svarbiausio užsiėmimo, kurį mums davė dzeno meistras Seung Sanas, atlikime jį, išlikime su ta dvejone ir kartu padėkime visoms būtybėms. Ir nesirūpinkime dėl formos.

Šiandien nepaliaudamas kartoju: mokytojas, mokytojas, mokytojas, mokytojas, geras mokytojas, blogas mokytojas, toks mokytojas, jokio mokytojo, tačiau baigdamas noriu jūsų kai ko paklausti. Kaip randamas tikrasis mokytojas? Turime gerus mokytojus ir blogus mokytojus, mokytojus, kuriais pasitikime ir kuriais nepasitikime, korėjiečius, lenkus, amerikiečius, žydus, airių katalikus, visokiausius mokytojus. Bet kaip iš tiesų rasti savo tikrąjį mokytoją būtent dabar?

Kaip surandame savo tikrąjį mokytoją ir išgelbstime visas būtybes iš kančių?

KAAC!

Šiandien yra antroji Hė Džė (Hae Jae) diena, daugybė bodhisatvų susirinko, kad pasakytų: “Dzeno meistrė Seung Sanai, ačiū tau už mokymą”.